

برکول و آغلِ آوگیاس

یک کمدی

دورنمات، فریدریش، ۱۹۲۱ - ۱۹۹۰ م. Durrenmatt, Friedrich

هرکول و آغل آوگیاس: یک کمدی نگاشت تازه - ۱۹۸۰ / فریدریش دورنمات: برگردان از زبان آلمانی میرحمید عُمرانی؛ ویراستار مهدی سجودی-مقدم.
کتاب حاضر نخستین بار با عنوان "محکمه‌ای بر سر سایه‌ی الاغ" در سال ۱۳۹۵ با ترجمه بهروز قنبرحسینی توسط شهر هنر منتشر شده است.

تهران: مهر اندیش، ۱۳۹۸.

۱۴۰ ص.

نمایشنامه آلمانی -- قرن ۲۰ م.

۶۷۸-۶۷۷-۶۷۶-۶۷۵-۶۷۴

Herkules und der Stall des Augias: Der Prozess um des Esels Schatten: Griechische Stücke, c1998.

PT۲۲۴۲۰ / و ۴۴۳ ۱۳۹۸

۸۳۲/۹۱۴

۵۶۶۴۸۱۲

در این کتاب از «نشانه درنگ» که با علامت «» مشخص می‌شود، استفاده شده است. «نشانه درنگ» نویسه مناسبی است که به جای ویرگول نابجا می‌نشیند و بسیاری از دشواری‌های خواندنِ درستِ متنِ فارسی را نیز برطرف می‌کند.

هرکول و آغلِ آوگیاس

یک کمدی

نگاشت تازه - ۱۹۸۰

• فریدریش دورنمات •

• برگردان از زبان آلمانی: میرحمید عُمرانی •

• ویراستار: مهدی سجودی-مقدم •

• مدیر هنری: نرگس پورپیدا •

• آماده‌سازی و نظارت فنی: مهراندیش • چاپ اول: تهران، ۱۳۹۹ •

• چاپ: قشقای • ۵۰۰ نسخه • شماره نشر: ۱۳۹۸ •

• قیمت: ۲۸ ۵۰۰ تومان • شابک: ۶-۶۰-۶۰۰-۶۱۲-۹۷۸ •

هرگونه خلاصه‌نویسی، تکثیر و یا تولید مجدد این کتاب، به‌صورت کامل و یا بخشی از آن، اعم از چاپ، کپی، فایل صوتی یا الکترونیکی بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع و موجب پیگرد قانونی است.

انتشارات مهراندیش

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، پایین‌تر از خیابان وحید نظری، کوچه غلامرضا قدیری، شماره ۲۳.

۰۹۱۲۵۵۹۱۶۰۲

تلفن: ۶۶۴۸۹۳۶۵-۲۱

www.mehrandishbooks.com

mehrandishpub@gmail.com

@mehrandishbook

@mehrandishbooks

فهرست

۹.....	نیباچه
۱۹.....	چهره‌ها
۲۱.....	صحنه نمایش
۲۳.....	جامه‌ها
۲۵.....	صحنه نخست، صحنه از و پیشگفتار
۲۹.....	صحنه دوم، روی بنچال، اَلْمَپ
۳۷.....	صحنه سوم، جلوی سِر
۴۳.....	صحنه چهارم، در آغلِ آوگیاس
۵۱.....	صحنه پنجم، جلوی خانه سرنوا، در تِین
۵۹.....	صحنه ششم، در خانه هرکول در تِین
۶۹.....	صحنه هفتم، شبِ مهتابی ۱
۷۳.....	صحنه هشتم، شبِ مهتابی ۲
۸۳.....	صحنه نهم، در آغلِ آوگیاس ۲
۹۱.....	صحنه دهم، روی خرسنگ
۱۰۱.....	صحنه یازدهم، شبِ مهتابی ۳
۱۱۱.....	صحنه دوازدهم، در آغلِ آوگیاس ۳
۱۱۷.....	صحنه سیزدهم، در سیرکِ ملیِ تانتالُس
۱۲۳.....	صحنه چهاردهم، دوباره بر خرسنگ
۱۳۳.....	صحنه پانزدهم، در باغِ آوگیاس

دیباچه^۱

کتابی که در دست دارید، هرکول و آغلِ آوگیاس، نمایشنامه بنام فریدریش دورنمات، برای نخستین بار از روی متن بازنگری شده آن به فارسی برگردانده می‌شود. پیش از این چند نمایشنامه برجسته دیگر او، به همت آقایان حمید سمندریان، رضا کرم‌رودی و حسین زاده... ترجمه و به دستداران ادبیات و هنر عرضه شده است.

دورنمات در سپهر هنرهای نمایشی ایران نامی است آشنا، او که بدون تردید یکی از مهم‌ترین نمایشنامه‌نویسان اروپایی است، در دوران پس از جنگ جهانی دوم به عنوان یک انسان اخلاق‌خواه و منتقد جدی و بی‌رحم پا به دنیای هنرهای نمایشی گذاشت. نمایشنامه‌های دورنمات، دربردارنده اندیشه‌های ژرف اجتماعی، سیاسی و فلسفی‌اند.

دورنمات در سال ۱۹۲۱ در کُتل‌فینگن^۲، شهرکی در سینه‌ه‌مالی برن، در سوئیس به دنیا آمد. برای او سوئیس و اوضاع اجتماعی-سیاسی آن اهمیت بسیار خاصی داشت. او دیده‌ها و شنیده‌ها و تجربه‌های خود از سوئیس را در نوشته‌های نمایشی‌اش سنجش‌گرانه واکاوی می‌کرد و تعمیم می‌داد. رابطه با سرزمین مادری برایش معنایی بسیار ژرف و بنیادی

۱. این درآمد برگرفته از نوشته کنت جی. نورثکات Kenneth J. Northcott است. (م.)
2. Konolfingen.

داشت: از یک سو به کوه و دشت و چشم‌اندازهای این سرزمین عشق می‌ورزید و آشکارا صلح روستا برایش جایگاه مهمی داشت، و از سوی دیگر نمی‌توانست خود را با کوتاه‌اندیشی مردم سونیس و ساختار سیاسی و حال و هوای آن دمساز کند.

توصیف او از بوروکراسی یک دولت کوچک در نمایشنامه هرکول و آغلِ آوگیاس هجو^۱ زنده پرسمان‌هایی است که با بوروکراسی سونیس پیوند داشته است. «این همه آنچه از زندگی اجتماعی و سیاسی سونیس که در رگ‌های من می‌گشت و در کارهایش بازتاب می‌یافت، هرگز به معنای آن نبود که او بکری تنگ و ملی‌گرایانه به مسائل جامعه انسانی دارد. او همواره به آگاهان دید، و دریافت‌هایش می‌پرداخت و آن‌ها را با نگاهی جهانی می‌نوشت. برخاسته از همین ویژگی، او تا پایان عمر، دست از بازنگری کارهایش برنداشت».

پس زمینه و تربیت فکری و روش^۲ است^۳ خاستگاه شکل‌گیری نگرشی متفاوت به زندگی شد. او که کشاکش زاده بود، به تحصیل فلسفه در دانشگاه پرداخت و در دسامبر ۱۹۴۳ می‌واست^۴ از دانشگاه زوریخ به دانشگاه برن برود و رساله دکترای خود را پیرامون کیرکگور^۵ بنویسد که به یک‌باره تصمیم گرفت راه و آینده زندگی خود را تغییر دهد. در این گاه نوشتن را به عنوان شغل برگزید.

می‌گویند این تصمیم ناگهانی او چه بسا با دیدار آلفی یا بودگ^۶ برگ بوشنر^۷ به هنگام گشت‌وگذار در زوریخ شکل گرفت. بوشنر در سال ۱۸۳۷ در بیست‌وشش سالگی در این شهر مرده بود. او نویسنده نمایشنامه ویتسک^۸ بود که بن‌مایه شخصیت ضدقهرمان را در قالب درام مدرن و نوشته داستانی تکامل بخشیده بود. دورنمات می‌گوید که ویتسک تأثیر

۱. satire، هجو، هزل، خندستان. (م).

۲. Kierkegaard and the 'Tragic'.

۳. Georg Büchner.

۴. Woyzeck.

بی‌مانندی روی شیوه نگارش او بر جای گذاشته است. باید گفت خود دورنمات هم این نمایشنامه را ویرایش کرده است. به‌هررو، گرچه او در جوانی از پژوهش‌های فلسفی دست کشید، اما علاقه و دانش فلسفی در سراسر زندگی همچنان نقش پراهمیتی در کارهایش بازی کرد.

دورنمات هرگز به نمایشنامه‌هایش به‌عنوان کارهای نوشته و پایان‌یافته نگاه نمی‌کرد و خواه در جریان اجرا و خواه بازچاپ^۱ همواره به بازنگری در آن‌ها می‌پرداخت. او در ۱۹۷۰ نمایشنامهٔ *آخترلو*^۲، یک نمایش فشردهٔ غول‌آسا^۳ تاریخی، را نوشت و بعد از آن دست از نمایشنامه‌نویسی کشید و فعالیت‌هایش را به مدیریت و بازنگری نمایشنامه‌هایش محدود کرد، چراکه در یکی از دیدیه‌ها پویا و همواره دگرشونده می‌دید و تئاتر را هم بازتاب آن، رویکرد و رفتار^۴ می‌پنداشت. «آنچه می‌تواند در این دم اساسی به چشم آید، می‌تواند دمی دیگر از نمایش دستخوش تغییر گردد.»^۵

هرچند نمی‌توان از رایج‌ترین نظریه‌پرداز رسمی هنر نمایشی از گونهٔ *لیس‌سینگ*^۶ که دورنمات او را بسیار می‌پسند، ارزیابی کرد، با این وجود، انبوهی نوشته دربارهٔ تئاتر و تئوری صحنه و اجرای نمایش از او بر جا مانده است. بخشی از این میراث فرهنگی و هنری در همکاری با همسر دومش، هنرپیشه و مستندساز شارلوت کیر^۷، نوشته شده است.

به‌هرحال، او در سال ۱۹۵۴ در نخستین جرسارش^۸ نام مسائل تئاتر^۹ اندیشه‌های بنیادی‌ای دربارهٔ نمایش‌نویسی و اجرا پیش می‌کشد که در همهٔ کارهای دیگرش ثابت می‌ماند. این اندیشه‌ها در اثر بعدی از نقش آفرینی‌ها^{۱۰} که نوشتار گفت‌وگویش طولانی بیش از دوسالهٔ او و همسرش دربارهٔ به صحنه آوردن داستان خیالی *آخترلو* است، تکامل و ژرفا می‌یابند.

1. Achterloo.

2. Lessing.

3. Charlotte Kerr.

4. Theater Problems.

5. Rollenspiele.